

fra Statens Side driver Trafikken. Det er for øvrigt noget, man ikke har gjort alle Vegne. I det Land, hvor Banerne høre hjemme, i England, besørger hele Trafikken, og det endda særdeles godt, ved privat Initiativ, og man kender der ikke noget som helst til den Jammer, hvori vi for Øjeblikket befinde os paa Grund af Bane-spørgsmaalet.

Det System, som vi ere komne ind paa med Hensyn til Statsbanerne, er en af de allervigtigste Faktorer af dem, som have tilvejebragt den Finansmisère, hvori vi sidde. Kan der siges noget til Forsvar for de lave Takster, vil jeg anføre et Par enkelte Ting mod dem. Hvis det er et nationalt Gode at have særlig billige Jernbanetakster for Personer og Gods paa Skatteydernes Bekostning, er det formentlig et Gode, der maatte indskrænkes til Nationens egne Borgere, og man kommer lidt udenfor det rimelige, naar man udvider det til at omfatte fremmede, som rejse paa Nationens Baner, fremmede Turister eller fremmede Varer. Betydningen af Turiststrømmen her til Landet bliver vistnok stærkt overdreven, i alt Fald har jeg aldrig kunnet opfatte Turiststrømmen som en meget væsentlig Indtægt for os, men lad det være, at det er en Indtægt for en Del af Nationen. Men er det rigtigt og rimeligt, at man ved Statstilskud byder dem billigere Jernbanebilletter her i Landet, end selve Driften kan bære? Og det gør man ved det System, vi benytte. Noget lignende gælder de Varer, som vi ogsaa lade køre her ind i Landet og omkring i Landet for en Pris, som kun kan præstere ved, at vi yde Statstilskud dertil. Da det er vanskeligt at gøre Skel mellem fremmedes og Landets egne Indbyggerses Færdsel paa Banerne, er dette et Moment, som taler noget imod, at vi i alt Fald gaa saa vidt i Prisernes Nedsættelse, som vi have gjort. Et andet Hensyn, som paa samme Maade taler derimod, er Konkurrenceforholdet mellem Staten og private. Det, at Staten driver Forretning, er i sig selv en Ting, der paa forskellig Vis medfører Ulemper, og selv om Staten driver Forretning ganske paa samme Vis som den private Næringsdrift, saa at Konkurrencen kunde kaldes fuldstændig legitim, altsaa saaledes, at Kapitalen forrentes, som ethvert Aktieselskab og andre private Forretninger maa gøre, vil det endda være tvivlsomt, om Staten burde iværksætte en saadan Konkurrence i Mod-sætning til den enkelte, da dens Kapitalmagt og Styrke i andre Henseender vil vanskeliggøre Konkurrence. Men naar Sta-

ten optræder som Konkurrent, der ikke behøver at tage de Hensyn, som de private maa, og som ikke trænger til at faa Kapitalen forrentet, fordi den har Skatteyderne bag sig, der betale det, der mangler, bliver denne Konkurrence overfor den private Drift i høj Grad mislig.

Der er nævnt i Lovforslagets Motiver, og det er ogsaa nævnt af den ærede Ord-fører: Hensynet til Dampskibene og Frygten for, at de skulde konkurrere for stærkt med Statsbanerne, særlig naar Fragttaksterne bleve forhøjede som foreslaaet i Lovfor-slaget. Det er ganske sikkert saadan, at der allerede foreligger klare Eksempler nok paa, at Statsbanerne have iværksat en uheldig Konkurrence overfor Dampskibsfarten. Jeg tror, at det er en Kendsgerning, som alle kende, at da Kystbanen blev anlagt, maatte den tidligere blomstrende Dampskibsfart mellem København og Helsingør forsvinde, fordi Kystbanen kunde køre med et Underskud paa Skatteydernes Bekostning, medens Dampskibsselskaberne ikke havde nogen saadan Ressource. Noget lignende gælder for Dampfærgetrafikken, der har umuliggjort eller vanskeliggjort den private Trafik. For Privatbanernes Vedkommende er der vel neppe saa iøjne-faldende Eksempler, da Staten ikke tillader eller ligefrem forbyder, at Privatbaner anlægges Side om Side med Statsbanerne for at konkurrere med dem, men for Dampskibsfarten er der altsaa iøjnefaldende Eksempler. Og naar man opretholder det System, vi have brugt, at Staten ved Hjælp af sine Skatteydere fører en saadan Konkurrence, fører det ud i en af to Konsekvenser: enten maa man, som vi kende det saa godt, betale Subventioner paa de Strækninger, hvor man ikke kan undvære Dampskibene, eller ogsaa maa Staten gøre det samme til Søs som til Lands, selv indrette Dampskibslinier. Det forekommer mig, at det sidste er en Konsekvens, der gaar saa stærkt i Retning af Statssocialisme, at jeg tror, det vil være ret uheldigt at komme ind paa det.

Men medens det var muligt, at disse mine Indvendinger ikke vilde komme til at virke saa stærkt i en Situation, hvor Staten havde Raad til at ofre Beløb paa en Statsdrift, der ikke betalte sig, staa vi nu i det Tilfælde, at vi ikke have Raad, at vi tværtimod ere komne ind i en Tilstand, som vi maa se at komme bort fra, og med Hensyn til dette vil jeg da gerne sige et Par Ord for at hjælpe til at klargøre, hvad det egentlig er, det her drejer sig om.

Det forekommer mig at være en væsent-